

Accordeon- og harmonikaorkester

Af Peter Thomsen

Forord

Dette kompendium indeholder praktiske informationer til dirigenter som skal dirigere et accordeonorkester. Indholdet er "tør teori". Det bør suppleres med "oplevelse i praksis". Kompendiet består af følgende dele:

1. Oversigt over strukturen i et accordeonorkester (stemmeantal, instrumenter, geografisk opstilling &c.)
2. Den gennemslående fritunge (kan springes over)
3. Vekseltonig og ligetonig (kan springes over)
4. Diatonisk og kromatisk (kan springes over)
5. Knapklaviatur og pianoklaviatur (kan springes over)
6. Forskellen på harmonika og accordeon (kan springes over)
7. Nogle almindelige misforståelser (kan springes over)
8. Register (gennemgang, øvelser, partitur-eksempler, symboler)

1. Accordeonorkester-struktur

Et typisk accordeonorkester har 5-stemmig besætning:

1. stemme
 2. stemme
 3. stemme
 4. stemme
- Bas

Dobbelt-greb og *akkorder* kan forekomme. *Divisi* kan forekomme.

I orkestre spilles som regel kun med højre hånd. Derfor er det i praksis sjældent nødvendigt at skelne mellem harmonikaorkester og accordeonorkester. Forskellen på harmonika og accordeon er forklaret i punkt 6. Højrehånds-siden kaldes "diskanten". Betegnelsen "diskant" er misvisende, da ordet "diskant" forbindes med høje toner. Faktisk kan højre manual på mange instrumenter spille toner nede i Store Oktav.

De øverste 4 stemmer (1. stemme – 4. stemme) spilles på almindelige instrumenter, bygget til solorepertoire (med 2-hånds spil).

Toneomfang på højre manual (vha. registre): ca. G – c⁴.

Jeg skriver “ca.” fordi instrumenter af *forskellige mærker* har forskellige toneomfang – der er ingen standardisering. Inden for samme mærke kan der være *større (dyrere) modeller*, (med større toneomfang) og *mindre (billigere) modeller* (med mindre toneomfang). Modeller fra *forskellige produktions-år* kan være forskellige mht. toneomfang.

Der er således ingen principiel forskel på de 4 øverste stemmer mht. toneomfang. Der er typisk 4–5 spillere på hver stemme, evt. lidt færre på 4. stemme. Normalt vil det musikalske materiale være fordelt mellem stemmerne, således at 1. stemme spiller den højest klingende stemme, 2. stemme den næsthøjeste stemme, og så videre. Men der intet til hinder for at fx 4. stemme spiller de højeste noder i en passage.

I et accordeonorkester er der **ikke** special-byggede instrumenter med højere/dybere toneomfang (“Sopran”, “Alt”, “Tenor” eller lignende).

Bas-stemmen spilles på et specielt bas-instrument der kun har manual til højre hånd. Instrumentet bruges kun i orkestresammenhæng, og ejes normalt af orkestret, ikke af bas-spilleren. Der er typisk 2–3 spillere på bas-stemmen. Bas-instrumenter bliver som regel elektrisk forstærket, dels for at få mere kraft (tonen er svag i det dybe leje), dels for at farve tonen mere “sort”, bas-egnet:

På forstærkeren skrues ned for diskant-frekvenserne, op for bas-frekvenserne.

Toneomfang: 1C – a (enkelte, nyere bas-instrumenter med knapklaviatur går dog op til c¹).

Bas-stemmen noteres ligesom en kontrabas-stemme, altså i oktavforskudt basnøgle.

Bas-instrumenter er sædvanligvis 2-korede, med en 8' og en 16', uden mulighed for registerskift.

Registre er forklaret i punkt 8.

Alle instrumenterne er *ligetonige* og *kromatiske* (se forklaring nedenfor).

Instrumentets nuværende orkesterkultur begyndte ca. 1930 i Tyskland.

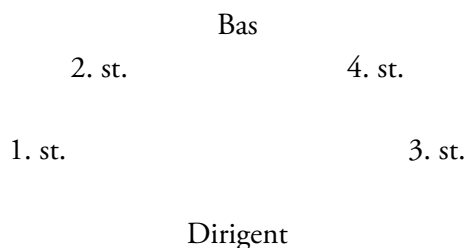
Deutscher Harmonika Verband e. V. er verdens største harmonikaforbund. DHV afholder orkesterkonkurrencer, og har til konkurrencebrug inddelt hele det udgivne orkesterrepertoire i 4 sværhedsgrader: *Elementarstufe*, *Hauptstufe*, *Oberstufe*, *Höchststufe*.

Som nævnt spilles i orkestre normalt kun med højre hånd. Enkelte nyere orkester-kompositioner fordrer venstrehåndsspil. De er blevet placeret i Höchsthstufe (Kunstnerisk Niveau) – uanset deres faktiske sværhedsgrad. Men det vil sikkert ændre sig, efterhånden som venstrehåndsspil i orkestre bliver mere gængs.

Mange orkesterværker fordrer tillige *slagtøj*, selvom slagtøj ikke er en del af standard-besætningen.

Også *andre instrumenter* kan forekomme, fx klaver eller keyboard.

En typisk *orkesteropstilling* er følgende:

Forklaringen på denne opstilling ligger dels i instrumentets retningsfølsomhed, dels i lydstyrken i de forskellige områder af instrumentets toneomfang.

Retningsfølsomhed: Lyden fra højre hånds manual går mest ud fremad, mod højre, set fra spillerens synsvinkel. Der går **væsentlig** mindre lyd bagud, mod venstre.

Lydstyrke: Instrumentet kan spille kraftigst i “mellemelejet” omkring c^1 , mens der er mindre kraft, jo længere man kommer væk fra “mellemelejet”.

I 1. stemmens normale leje (de højeste noder) kan instrumentet ikke spille særlig kraftigt (en violin, fx, kan spille kraftigere i dette leje). Som kompensation vender 1. stemmen lidt *udad*, mod tilhørerne.

I 3. stemmens normale leje kan instrumentet spille kraftigst. Som kompensation vender 3. stemmen lidt *indad*, mod de andre stemmer.

Den viste orkesteropstilling er således den opstilling der i en fortissimo-passage giver mindst besvær med at opnå balance mellem stemmerne.

2. Den gennemslående fritunge

Instrumentets lydkilde er den såkaldte *gennemslående fritunge*, dvs. en metaltunge der sættes i svingninger, når luft blæses gennem en rektangulær åbning. Åbningen er lige akkurat stor nok til, at fritungen kan svinge ud og ind i åbningen.

Gennemslående fritunge anvendes også i *harmonium* og *mundharmonika*.

Den sekskantede *concertina* og det kvadratiske *bandoneon* tilhører harmonika-instrumenternes familie.

3. Vekseltonig og ligetonig

Et *vekseltonigt* instrument giver *forskellig tonehøjde* på “trække ud” og “skubbe sammen”.

Et *ligetonigt* instrument giver *samme tonehøjde* på “trække ud” og “skubbe sammen”.

De vekseltonige system er ældst.

I slutningen af 1800-tallet bliver det almindeligt at bygge ligetonige instrumenter.

Vekseltonige instrumenter er billigere at producere end ligetonige instrumenter (fordi der ikke behøves 2 fritunger per tonehøjde). Til gengæld har vekseltonige instrumenter musikalske begrænsninger fordi visse toner kun er til rådighed på “sugeluft”, mens andre toner kun er til rådighed på “pusteluft”.

Vekseltonige instrumenter bygges stadig den dag i dag.

I orkestersammenhæng bruges så godt som udelukkende *ligetonige* instrumenter.

4. Diatonisk og kromatisk

Et *diatonisk* instrument er disponeret over *det diatoniske skalamønster*. Grundskalaen mangler altså kromatiske halvtoner. De manglende kromatiske halvtoner kan evt. være tilbygget “ved siden af” grundskalaen, hvorved det diatoniske instrument formelt set får “fuld kromatik”. Men det er svært at transponere opad/nedad i halvtone trin.

Et *kromatisk* instrument er disponeret over *det kromatiske skalamønster*.

I orkestersammenhæng bruges så godt som udelukkende *kromatiske* instrumenter (med knapklaviatur eller pianoklaviatur).

5. Knapklaviatur og pianoklaviatur

De første harmonikaer havde udelukkende knapper (eller klapper).

I begyndelsen af 1900-tallet bygges de første instrumenter med *pianoklaviatur* på højre manual (venstre manual har aldrig haft pianoklaviatur). Knapklaviaturet er altså ældst.

Motivationen for at bygge instrumenter med pianoklaviatur var at låne noget af klaverets anseelse.

Harmonikaen havde lavstatus i begyndelsen af 1900-tallet.

Instrumentets lavstatus var et reelt problem for seriøse spillere med høje kunstneriske ambitioner.

Pianoklaviaturets mønster af lange, hvide, og korte, sorte tangenter hjalp lidt på harmonikaens status.

På den anden side er pianoklaviaturet ikke så godt at spille på når det kommer op i lodret stilling.

Pianoklaviatur fungerer væsentlig bedre når det ligger vandret.

Knapklaviaturet har utvivlsomt mange fordele fremfor pianoklaviaturet. Den kromatiske skala ligger i et pladsbesparende zigzag-mønster som gør det muligt for højre hånd at nå intervaller på godt og vel 2 oktaver.

Det er *tilstrækkeligt* at have 3 lodrette knap-rækker.

Hver lodret knaprække er opbygget i små tertser, dvs. at hver knaprække udgør en dim-firklang. Det er meget nemt at transponere en lille terts op/ned, idet fingermønsteret bliver nøjagtig det samme.

Men det er *almindeligt* at have 5 lodrette rækker. De to ekstra knaprækker dublerer de to første rækker.

De to ekstra rækker (hjælperækker) giver altså **ikke** flere musikalske muligheder, men de giver mulighed for at kunne spille med en naturlig håndstilling, selv i komplicerede passager.

Med 5-radet knapklaviatur er det nemt at transponere, idet man kan spille med det samme (3 rækker) fingermønster i alle 12 transpositioner.

Særlig drilagtige passager kan med fordel spilles med en fingersætning der bruger 4 rækker (eller evt. alle 5 rækker). Men så kan man ikke flytte fingermønsteret til alle 12 transpositioner.

Nogle instrumenter har 6-radet klaviatur, så at alle tre grundrækker er dubleret med en hjælperække. Det giver mulighed for at et 4 rækker fingermønster kan transponeres til alle 12 transpositioner.

6. Forskellen på harmonika og accordeon

Forskellen på harmonika og accordeon ligger i hvordan *venstre* manual er disponeret.

Da man i orkestre som regel kun spiller med højre hånd, er det i praksis sjældent nødvendigt at skelne mellem harmonikaorkestre og accordeonorkestre.

På *harmonika* er venstre manual disponeret til bas-og-akkord spil (um-ba spil) i stil med fx Chopins valse. Der er *12 dybe bas-toner* (toneomfang altså en stor septim) samt *48 akkord-knapper*, dvs. 4 færdigbyggede akkorder (dur, mol, 7 og dim) til hver af de 12 bas-toner. Somme tider bruges udtrykket “koblede basser”. Der er altså ialt 60 forskellige knapper.

Hvis der er mere end 60 knapper på venstre manual, er det fordi der er dublerings-knapper, som ikke tilføjer flere musikalske muligheder, men blot giver mulighed for at undgå store spring.

Knapperne ligger ordnet lodret i kvintcirkel-rækkefølge. Mellem F og G ligger således C (ikke F#!).

Harmonikaens venstre manual er altså i virkeligheden to klaviaturer: et bas-værk med 12 bas-toner, og et akkord-værk med 48 akkordknapper. På dansk kaldes harmonikaens venstre manual “standardbas”.

Harmonikaens *fødsel* er et definitionsspørgsmål. Sædvanligvis dateres harmonikaens fødsel til 1822, da en 17-årig orgelstemmer i Berlin fandt på at montere en lille (orgel-)blæsebælg under sin mundharmonika – for at få begge hænder fri til sine justeringshåndgreb samtidig med, at stemmetonen lød.

På *accordeon* er venstre manual disponeret som et melodispils-klaviatur (knapklaviatur), ligesom højre manual. Knapklaviatur er forklaret i punkt 5. På dansk kaldes accordeonets venstre manual “melodibas”. Betegnelsen “melodibas” er misvisende, da ordet “bas” forbindes med dybe toner. Faktisk kan venstre manual på mange accordeoner spille toner oppe i 3-stregede Oktav.

Accordeonets *fødsel* er et definitionsspørgsmål. De første instrumenter med et venstre-manual af den type der sidder på det moderne accordeon, dukker op i 1950-erne.

Nu til dags er det almindeligt at bygge *converter-instrumenter* hvor venstre manual både kan spille som harmonika og som accordeon. Venstre manuals funktionsmåde ændres vha. en “omstiller” (converter). På visse ældre instrumenter tager “omstillingen” lidt tid (ca. 2 sekunder). “Både-og”-instrumenter der både kan spille som harmonika og som accordeon, kaldes accordeoner. I dag er næsten alle accordeoner converter-instrumenter – bortset fra små, lette accordeoner til begyndere (børn).

7. Nogle almindelige misforståelser

1) *Misforståelse*: Harmonika har piano-klaviatur på højre manual, mens accordeon har knap-klaviatur.

Fakta: Mange harmonikaer har knap-klaviatur på højre manual. Derimod har accordeoner altid knapklaviatur – for at kunne have samme klaviatur i begge hænder. Det giver ikke mening at bygge pianoklaviatur på et accordeon. Andre steder i verden (bl. a. i USA) er pianoklavaturet så udbredt at det er nødvendigt at bygge accordeoner med pianoklaviatur på højre manual.

2) *Misforståelse*: Et diatonisk instrument giver forskellig tonehøjde på “træk” og “tryk”, mens et kromatisk instrument giver samme tonehøjde på “træk” og “tryk”.

Fakta: Det hedder vekseltonigt instrument og ligetonigt instrument – se punkt 3. og 4. ovenfor.

Der findes ligetonige instrumenter som er diatonisk opbygget, og der findes vekseltonige instrumenter som har fuld kromatik.

De fleste instrumenter er i dag både ligetonige og kromatiske.

De små vekseltonige instrumenter der i dag bygges til folkemusikbrug, er ofte diatoniske.

3) *Misforståelse*: Et accordeon er et “finere” instrument end en harmonika.

Fakta: Der er gode spillere, og der er dårlige spillere, både på harmonika, på accordeon, og på alle andre instrumenter.

Instrumentets udvikling i slutningen af 1800-tallet fra vekseltonigt system til ligetonigt system var en tilpasning til musikkens stigende krav.

Det samme kan siges om udviklingen fra harmonika til accordeon.

Harmonikaens venstre-manual med “koblede basser” er skabt til 1800-tallets pardanse.

Siden 1960 er der ikke komponeret megen ny originalmusik for harmonika. Det hænger sammen med musikkens generelle udvikling i de seneste 50 år. Den gradvise frigørelse af melodik, harmonik og rytmik har gjort det stadig sværere for komponisterne at anvende harmonikaens “koblede basser” i et naturligt, moderne tonesprog.

Derimod giver *accordeonets venstre-manual* komponisterne et alternativ der fuldt ud modsvarer den moderne musiks krav. Siden 1950'erne er der opstået et stort original-repertoire for accordeon. Det har betydet et vendepunkt for instrumentets status. Den nyskabte accordeon-musik åbnede på få år dørene til koncertsale, musikskoler, musik konservatorier og det almene musikliv.

De fleste accordeoner er i dag converter-instrumenter som også kan spille harmonika-repertoire.

8. Register

De fleste accordeoner/harmonikaer har registre til højre manual.

Man bruger betegnelserne fra orgelregistre:

4 fod, 8 fod, 16 fod (forkortes til 4', 8' og 16').

Men der er nogle forskelle fra orgelregistre:

* *Sprogbrug*: Mens man på orgel kan tale om “stemmer”, kaldes det i accordeon-kredse altid for “registre”.

* *Antal*: Der er ikke nær så mange registre som på et orgel. På et standard orkester-instrument er der til højre manual kun 4 registre: ét 4', to 8', og ét 16'. Det svarer altså til et orgelværk med kun 4 “stemmer”. Nogle instrumenter har kun 3 registre til højre manual, eller sågar kun 2 registre.

* *Klang*: Der er kun lille klanglig forskel på de 4 registre. Den eneste konstruktionsmæssige mulighed for at modificere klangen en lille smule er at “pakke registret ind”. Man taler om “tonekammer” eller “cassotto”. Denne “indpakning” dæmper hovedsagelig de lysere partialtoner, så at klangen bliver lidt mere “mørk”, og tone-ansatsen bliver mere “blød”. Sædvanligvis er instrumentet bygget således at 16'-registret og det ene 8'-register er “pakket ind” (cassotto).

Det lave antal registre gør det realistisk at forsyne instrumentet med omskiftere til *alle* registerkombinationer. Én af registerkombinationerne behøver ikke nogen omskifter: “alle registre slået fra”. Den kombination klarer man ved at lade være med at spille.

Registerkombinationen “alle registre slået til” kaldes *fuld registrering* eller *pleno*.

På et manual med 1 register behøver man ikke nogen omskiftere. Der er kun 2 kombinationsmuligheder: “slået til” og “slået fra”. Kombinationsmuligheden “slået fra” klarer man ved at lade være med at spille.

Hvert register der tilføjes, fordobler antallet af kombinationsmuligheder.

Med 2 registre behøver man 3 omskiftere. Der er 4 kombinationsmuligheder, men én af dem, “begge registre slået fra”, klarer man ved at lade være med at spille.

Med 3 registre behøver man 7 omskiftere (8 kombinationsmuligheder minus 1).

Med 4 registre kommer man op på 15 omskiftere (16 kombinationsmuligheder minus 1).

Sprogbrug: Det er gængs at sige “omskifter” eller “registrering” i stedet for “registerkombination”:

« Hvilken omskifter skal jeg spille på? »

« 8' med cassotto plus 16' ».

Hvad bruges registerkombinationerne (kaldet “omskifterne”) til?

Som nævnt er der kun *lille klanglig forskel* på de 4 registre.

Lidt større klanglige forskelle opnås vha. *kontrasten mellem de forskellige registerkombinationer*.

Desuden tjener registerkombinationerne til at udvide orkestrets dynamik-område:

fra en solist der spiller pianissimo på “single-register”, til hele orkestret der spiller fortissimo på “pleno”.

I en registerkombination er det altid det dybeste register der opleves som den klingende tonehøjde, mens de højere registre i kombinationen opleves om “partialtone-forstærkning” der giver den klingende tonehøjde en lysere klangfarve.

Et eksempel:

Kombinationen {8' plus 16'} klinger i samme tonehøjde som {16' alene}, blot med en lysere klangfarve.

På de følgende sider gennemgås register-notation.

Der er

* en forklaring på de to registernotations-principper « Actual Pitch Notation » og « Loco Tastatur ».

* en oversigt over forskellige musikudtryk der angiver oktavforskydninger.

* en øvelse i « Actual Pitch Notation » og « Loco Tastatur ».

* facitliste til øvelsen.

* to eksempler på partitursider med registernotation.

* en orientering om de registersymboler der blev anbefalet 1993 på en standardiseringskongres, arrangeret af IAS, International Accordion Society.

To registernotations-principper

I international notationspraksis forekommer to forskellige principper til notation af accordeon-registre: « Actual Pitch Notation » og « Loco Tastatur ».

Begge principper fordrer at man selv kan høre, om man spiller i det korrekte oktavleje.

Actual Pitch Notation går ud på at noden angiver den tonehøjde, man skal høre. Det defineres at alle registre klinger som noteret. Nodens *placering på klaviaturet* kan variere.

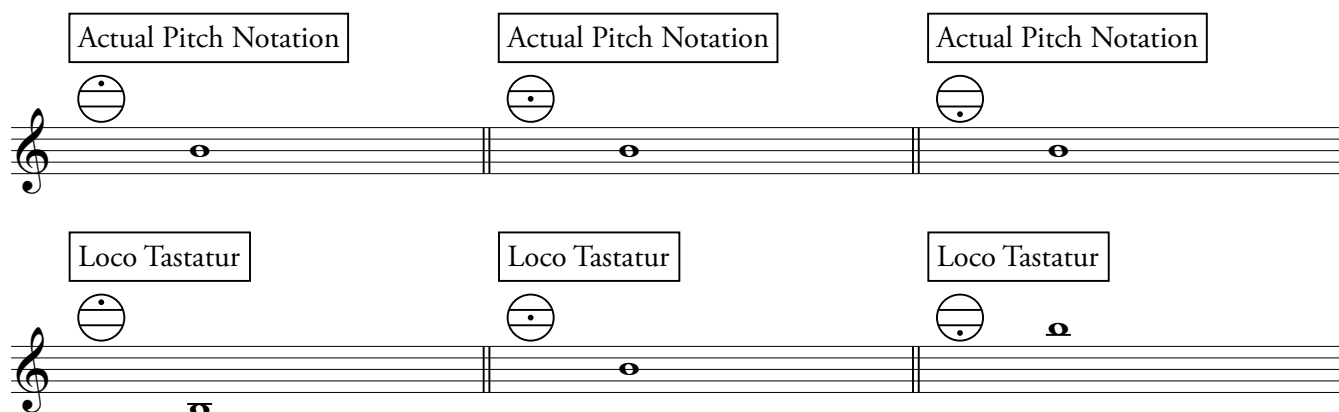
Loco Tastatur går ud på at noden angiver den knap, man skal trykke på. Nodens *tonehøjde* kan variere.

I Loco Tastatur defineres det at 8 fods registret klinger som noteret.

At 8' klinger som noteret, medfører at 4 fods registret klinger en oktav højere end noteret.

Og 16 fods registret klinger en oktav dybere end noteret.

Disse 6 eksempler klinger alle i samme tonehøjde:

The image shows two rows of musical notation on a five-line staff. The top row is labeled 'Actual Pitch Notation' and contains three examples. Each example shows a circle with a dot on the top line of the staff, representing a note. The bottom row is labeled 'Loco Tastatur' and contains three examples. Each example shows a circle with a dot on the top line of the staff, representing a key. The first two examples in the bottom row have a note on the bottom line of the staff, and the third example has a note on the top line of the staff. The notes in the bottom row are positioned relative to the circles, illustrating how the same pitch is achieved through different key registrations.

Toneomfanget på højre manuals 16' ligger i et “mellemløje”, svarende til en bratsch eller en guitar.

I « Actual Pitch Notation » kan dette “mellemløje” medføre notation med mange skift mellem diskantnøgle og basnøgle, eller med brug af mange bilinjer.

For at få en mere bekvem notation (= undgå mange nøgleskift og bilinjer) anvender « Actual Pitch Notation » undertiden en særlig nøgle:

en nøgle der klinger en oktav under diskantnøglen (nøglesymbol: et G-nøglesymbol med et 8-tal under).

Man kunne kalde den « guitar-nøglen », eftersom en guitar normalt noteres i denne nøgle.

« Loco Tastatur » er historisk set det ældste notationsprincip.

Men « Actual Pitch Notation » er en fordel når man skal spille sammen med andre instrumenter, fordi « Actual Pitch Notation » er nemmere at forstå for andre musikere.

Oktav-forskydninger

Betegnelse	Oversættelse
Ottàva (8va)	Spil en oktav højere
Ottàva bàssa (8va bàssa eller 8vb)	Spil en oktav dybere
Quindicèsima (15ma)	Spil to oktaver højere
Quindicèsima bàssa (15ma bàssa eller 15mb)	Spil to oktaver dybere
In loco (Loco)	Spil på stedet

Betegnelsen « In loco » ophæver et forudgående ottàva/quindicèsima (bàssa).

« In loco » er altså en slags “opløsningstegn”.

« In loco » er latin, mens de andre betegnelser er italienske.

I stedet for ottàva kan man bruge en nøgle der klinger en oktav højere.

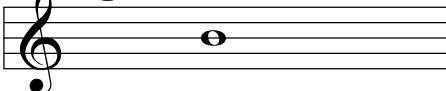

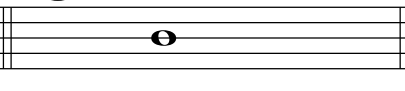
Vises med et 8-tal oven over nøglesymbolet:

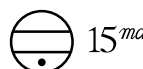
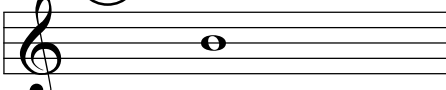
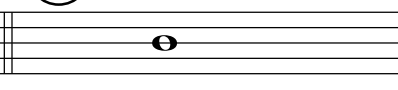
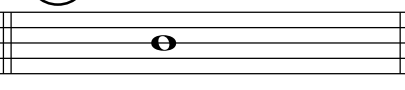

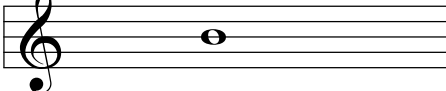

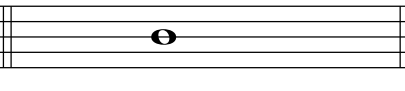
I stedet for ottàva bàssa kan man bruge en nøgle der klinger en oktav dybere:

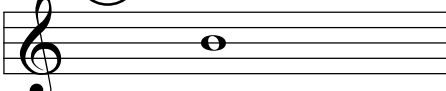

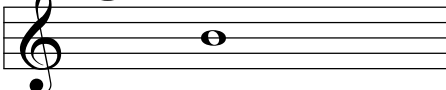

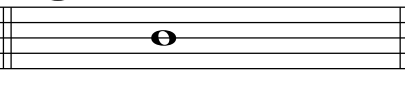
Register-øvelse. Hvordan klinger det?

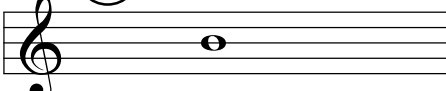

Actual Pitch Notation	Actual Pitch Notation	Actual Pitch Notation
		
		

Loco Tastatur	Loco Tastatur	Loco Tastatur
		
		

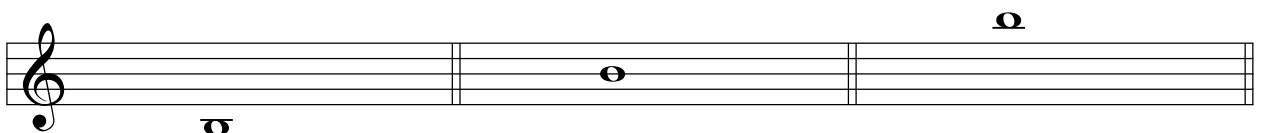
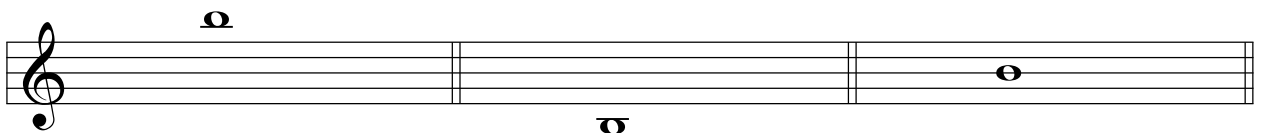
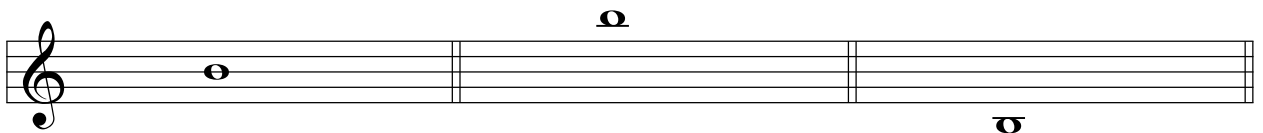
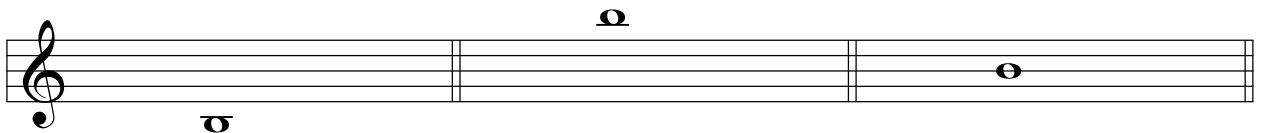
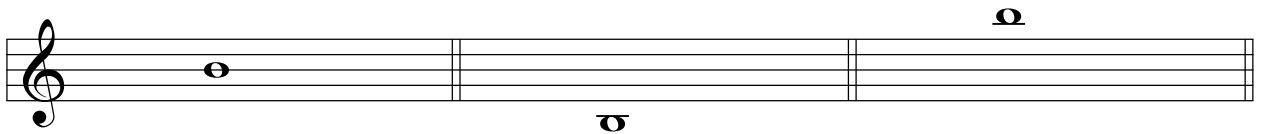
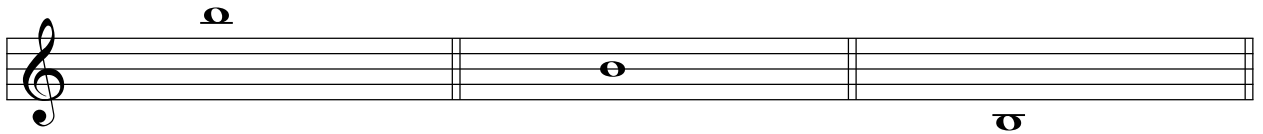
Actual Pitch Notation	Actual Pitch Notation	Actual Pitch Notation
		
		

Loco Tastatur	Loco Tastatur	Loco Tastatur
		
		

Actual Pitch Notation	Actual Pitch Notation	Actual Pitch Notation
		
		

Loco Tastatur	Loco Tastatur	Loco Tastatur
		
		

Løsning på register-øvelse

Loco Tastatur

Kinderspiele in Ascoli

für Akkordeon-Orchester

Gesamtdauer: 15 Min.

Wolfgang Jacobi

Präludium

Tranquillo $\text{♩} = 76$

The first system of the musical score is for measures 1-4. It features five staves: I (Right Hand), II (Left Hand), III (div. Right Hand), IV (div. Left Hand), and Bass. The tempo is marked 'Tranquillo' with a quarter note equal to 76 beats. The dynamics include 'espr.' (espressivo), 'p' (piano), and 'pp' (pianissimo). The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is 4/4.

The second system of the musical score is for measures 5-8. It features five staves: I (Right Hand), II (Left Hand), III (div. Right Hand), IV (div. Left Hand), and Bass. The tempo is marked 'un poco più mosso'. The dynamics include 'p' (piano). The key signature changes to two flats (B-flat and E-flat) and the time signature changes to 2/4.

Alle Rechte vorbehalten

All rights reserved

Tous droits réservés

Prière

Opus 20

César Franck (1822–1890)

arr. pour orchestre d'accordéons 1966 par Leif Kayser

I. *Andantino sostenuto*

II. *mf*

III. *mf*

IV. *mf*

B. *mf*

Detailed description: This system contains the first five staves of the musical score. The top staff (I) is the first accordion part, marked *Andantino sostenuto*. The second staff (II) is the second part, the third (III) is the third part, and the fourth (IV) is the fourth part, all marked *mf*. The fifth staff (B) is the bass line, also marked *mf*. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. The music features a mix of quarter and eighth notes with various phrasing slurs.

9

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

Detailed description: This system contains the next five staves of the musical score, starting at measure 9. Each of the five staves (I, II, III, IV, B) shows a dynamic increase from *mf* to *f*, indicated by a *cresc.* marking and a hairpin symbol. The musical notation continues with similar phrasing and articulation as the first system.

Register-symboler

I 1993 gjorde International Accordion Society, IAS, en stor indsats for international standardisering på accordeon-området. Bestræbelserne kulminerede med en kongres i Castelfidardo, hvor der var deltagere fra hele verden. Både spillerne og instrumentfabrikkerne var stærkt repræsenteret på kongressen.

Blandt de spørgsmål som IAS behandlede i 1993, var notation af registre:

I spørgsmålet om LOCO TASTATUR kontra ACTUAL PITCH NOTATION var man enige om at favorisere ACTUAL PITCH NOTATION som den mest logiske notation - også forståelig for musikere på andre instrumenter, som for eksempel komponister og dirigenter (analogt med klavermusik der altid noteres med ACTUAL PITCH NOTATION).

Man opfordrede musikforlagene til at notere alle nyudgivelser i ACTUAL PITCH NOTATION, og angive dette med en logo: ACTUAL PITCH NOTATION. Man opfordrede samtidig musikforlagene til at forsyne (ældre) udgivelser der ikke bruger exact pitch notation, med en logo: LOCO TASTATUR.

Også register-symboler blev diskuteret. Man enedes om at anbefale

A) cirkel til diskant:

B) trekant til melodibas:

C) firkant til standardbas:

For cassetto enedes man om at følge den russiske tradition hvor den venstre prik betyder cassetto (og den højre prik betyder "ikke cassetto"):

cassetto

ikke cassetto

Samfundet til Udgivelse af Dansk Musik følger anbefalingerne fra IAS i sine accordeon-udgivelser.